

HRVATSKI ZNANSTVENI ELEKTRONIČKI ČASOPISI

Okrugli stol
Zadar, 24. ožujka 2007.

Okrugli stol »Hrvatski znanstveni elektronički časopisi« u organizaciji Sveučilišta u Zadru - Povjerenstva za izdavačku djelatnost, Odjela za knjižničarstvo, Croatian Medical Journala i Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva (HID) održan je u Zadru 24. ožujka 2007. Na skupu su sudjelovali urednici znanstvenih časopisa s područja cijele Hrvatske.

Okrugli stol otvorili su pozdravnim govorom i uvodnim riječima dr. sc. Srećko Jelušić, pročelnik Odjela za knjižničarstvo Sveučilišta u Zadru, prof. dr. sc. Ana Marušić, glavna urednica Croatian Medical Journala, te prof. dr. sc. Ante Uglešić, prorektor Sveučilišta u Zadru i predsjednik Povjerenstva za izdavačku djelatnost Sveučilišta.

Nakon uvodnih riječi slijedio je blok pozvanih predavanja. Tema predavanja bila je »Portali hrvatskih znanstvenih časopisa«. U ovom bloku predavanja urednici portala hrvatskih znanstvenih elektroničkih časopisa predstavili su svoja mrežna mjesta, objasnili sustav uključivanja časopisa, modalitete suradnje, primijenjenu tehnologiju, statistiku posjećenosti, održivost i planove za budućnost. Moderator je bio dr. sc. Srećko Jelušić.

Prvo predavanje održala je mr. sc. Jadranka Stojanovski iz HID-a. Tema njenog predavanja bila je »Planovi razvoja sustava za uređivanje časopisa kao segmenta portala HRČAK«. Nakon kratkog uvodnog dijela gdje se pokušalo odgovoriti na pitanje zašto su važni e-časopisi, urednicima je predstavljen razvojni plan portala HRČAK i to kroz neke dodatne mogućnosti koje HRČAK još ne posjeduje. Nabrojiti ćemo samo neke od njih: animacija i virtualna stvarnost, interaktivni 3D prikazi, poveznice

na komentare i sl. Na kraju su nabrojani i kratko opisani programi poput *TOPAZ*-a, *SCOPE*-a, *PAPYRUS*-a, *OPEN JOURNAL SYSTEMS*-a i ostalih programa za elektroničko uređivanje časopisa.

Slijedila su dva predavanja u kojima su urednici predstavili sustave koje koriste za uređivanje svojih znanstvenih časopisa. Prvo takvo predavanje na temu »Iskustva u razvoju i korištenju informacijskog sustava *Papyrus* za izdavanje časopisa *Journal of Computing and Information Technology*« održao je prof. dr. sc. Sven Lončarić s Fakulteta elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Sljedeće predavanje održao je mr. sc. Teo Matković s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Studijski centar socijalnog rada koji je predstavio časopis *Revija za socijalnu politiku* i to kroz temu »Lokalizacija i implementacija otvorenih sustava za e-uređivanje i objavljivanje u hrvatskim znanstvenim časopisima kroz primjer *Revije za socijalnu politiku* i sustava *Open Journal Systems*«.

Slijedilo je predavanje doc. dr. sc. Mirne Willer iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice koja je prezentirala temu »Hrvatski mrežni znanstveni časopisi i obvezni primjerak u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici«. Ovaj blok pozvanih predavanja završio je mr. sc. Tibor Toth iz HID-a koji je kroz temu »Koliko je debeo HRČAK nakon prve godine?« predstavio portal HRČAK. U ovom predavanju iznijeti su statistički podaci o broju časopisa koji se tamo nalaze, zatim o broju časopisa koji na ovom portalu imaju dostupne pune tekstove članaka, zatim o domaćoj i međunarodnoj suradnji HRČKA te o ostalim dostignućima ovog portala.

U popodnevnom dijelu moderator je bio Marko Gašpić. U ovom dijelu raspravljalo se o prijedlogu zaključaka (prilog 1.). U raspravi su mogli sudjelovati svi urednici, sudionici ovog okruglog stola. Okrugli stol je završio inicijativom za sljedećim sličnim skupovima i edukacijama koji će pomoći urednicima znanstvenih časopisa u Hrvatskoj da slijede suvremene svjetske trendove uređivačkih politika časopisa.

Priredila: Lucija Vejmelka

**PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA OKRUGLOG STOLA
»HRVATSKI ZNANSTVENI ELEKTRONIČKI ČASOPISI«**

- Korištenjem suvremenih tehnologija, elektroničko izdanje znanstvenoga časopisa bitno povećava vidljivost časopisa i njegovu dostupnost čitateljima i potencijalnim autorima, a time i njegov čimbenik odjeka. Stoga je nužno da hrvatski znanstveni časopisi budu što bolje predstavljeni i u svojim elektroničkim izdanjima. Redakcije se žurno trebaju pripremiti za vrijeme u kojemu će primarno izdanje biti elektroničko.
- Hrvatski znanstveni časopisi financirani dijelom ili u cijelosti sredstvima MZOŠ-a ili drugih državnih tijela, prihvaćaju načela otvorenog pristupa znanstvenim radovima (*open access*), što je u skladu sa svjetskim tendencijama da se osigura pravo svakom poreznom obvezniku da ima besplatan pristup rezultatima istraživanja, financiranima iz javnih sredstava. To znači da su radovi korisnicima dostupni besplatno i u punom obliku. Poželjno je da radovi u elektroničkom izdanju budu dostupni u vrijeme njihova objavljivanja, no dopušta se i embargo od najviše šest mjeseci.
- Redakcije zadržavaju pravo da same reguliraju pravne osnove objavljivanja radova u elektroničkom izdanju.
- Redakcijama će se ponuditi softver koji će bitno pojednostavniti objavljivanje elektroničkog izdanja, a ujedno i osuvremeniti i olakšati rad unutar redakcije i rad s autorima i recenzentima.
- Sustav mora imati mogućnost objavljivanja elektroničkog izdanja koje obuhvaća sažetak svakoga članka te poveznicu na PDF-inačicu, arhivu i pretraživanje.
- Sustav treba omogućiti elektroničko zaprimanje radova.
- Elektronički zaprimljen rad šalje se na recenzije elektroničkim putem.
- U prvoj godini implementacije sustava urednicima i članovima redakcija osigurat će se edukacijske radionice i svakodnevna tehnička podrška telefonski ili elektroničkom poštom.
- Sustav mora biti postavljen tako da iz njega potrebne podatke mogu preuzimati centralni znanstveni portal HRČAK, Hrvatska znanstvena bibliografija (CROSBI) i projekt »Tko je tko u hrvatskoj znanosti«.
- Tehničke detalje realizacije toga projekta dogovorit će SRCE, CARNET, HID i NSK.
- Predlaže se trajno financiranje projekta (izrada, instalacija, testiranje, održavanje) od strane MZOŠ-a.
- Predlaže se da se časopisima omogući dobivanje što primjerenije mrežne adrese s hr domenom, što je važno zbog bolje vidljivosti elektroničkog izdanja i lakšega prijavljivanja u sekundarne baze specifične za pojedina znanstvena područja. Time će se časopisima omogućiti i dobivanje e-ISSN-a.

Ljetopis socijalnog rada 2007., 14 (3), 621-624 str.

- Predlaže se povjerenstvu za izdavačku djelatnost da pozitivno valorizira pojavljivanje domaćih časopisa u digitalnim oblicima.
- Uključivanje pojedinih časopisa u portal HRČAK ne isključuje pravo svake redakcije da ima i samostalno mrežno (*web*) izdanje niti uključivanje časopisa u neke druge konkurentske portale, ako se time postiže povećanje vidljivosti i čitanosti domaćih časopisa.
- Postignuta je suglasnost da je nužno izraditi kodeks ponašanja za objavljivanje pojedinih brojeva časopisa na portalu HRČAK. Nacionalna i sveučilišna knjižnica razmatra opciju da pojedine časopise s portala HRČAK uključi u svoj digitalni nacionalni arhiv, ali samo uz uvjet da su podaci kompletni i ažurni kad se pojedini broj publicira na portalu.
- Predlaže se osnivanje zajednice urednika znanstvenih časopisa (samostalne udruge ili u sklopu neke postojeće udruge) i njezino povezivanje sa sličnom europskom asocijacijom. Cilj asocijacije je razmjena znanja među članovima u svrhu unapređenja znanstveno izdavačke djelatnosti na znanstvenim principima, primjenjujući suvremena tehnička rješenja.